

Helsingfors, København, Oslo, Stockholm, 20. juli 2016

Ledelsens kommentar til rapporten etter granskningen av Nordea Private Banking

Som en følge av de såkalte Panama-dokumentene har Nordeas administrerende direktør og konsernsjef, Casper von Koskull, satt i gang en intern granskning for å klargjøre om Nordea Bank Luxembourg S.A. (NBSA) har fulgt de interne retningslinjene og de eksterne forskriftene for aktiviteter som er knyttet til offshoreselskaper. Granskningen er nå avsluttet og har blitt lagt frem for Nordeas styre. Alle relevante tilsynsmyndigheter har blitt eller vil bli informert om resultatet. På bakgrunn av flere viktige konklusjoner og anbefalinger etter granskningen har Nordea besluttet å treffe en rekke tiltak med umiddelbar virkning.

Fakta om granskningen

Den interne uavhengige granskningen har vært ledet av Nordea Group Compliance og Nordea Group Operational Risk, med rådgivning og støtte fra Mannheimer Swartling og lokale revisjons- og advokatbyråer.

Omfanget av granskningen har vært begrenset til offshoreselskaper som enten har vært administrert av advokatbyrået Mossack Fonseca, eller som har sitt sete i Panama, og som hadde et kundeforhold hos Nordea Bank Luxembourg S.A. (NBSA) den 15. april 2016.

- Den 15. april 2016 hadde NBSA 129 offshoreselskaper som ble omfattet av granskningen, av i alt 562 offshoreselskaper i NBSA.
- I tillegg har 16 selskaper i Nordic Private Banking blitt gransket.
- Skattedelen av granskningen har dekket hele perioden fra 2010 til 2016 og har omfattet 137 selskaper. Noen av disse ble imidlertid avsluttet før 15. april 2016.
- I alt beløp den forvaltete kapitalen i de 129 selskapene seg til 216 millioner euro. Fem av selskapene har faktiske hovedmenn som er bosatt i Norden.

I tillegg har konsernsjefen og styret for Nordea Bank AB (publ) gitt det svenske advokatbyrået Mannheimer Swartling i oppdrag å gjennomføre en egen granskning for å fastslå hvordan ledelsen og styret i NBSA har oppfylt sine plikter når det gjelder virksomheten forbundet med offshoreselskaper fra et selskapsstyrings- og risikohånteringsperspektiv.

Hovedkonklusjoner etter den interne granskningen

- Granskningen har fastslått at NBSA har tilbudt kundene administrative tjenester, men den har ikke gitt noe grunnlag for å konkludere at medarbeidere har tatt initiativ til etablering av offshoreselskaper, og heller ikke at de aktivt har bistått kunder med å unndra seg eventuell skatt.

Nordea er en av de ti største totalbankene i Europa målt etter markedsverdi. Vi har rundt 11 millioner kunder, 30 000 medarbeidere og bankkontorer på 600 steder. Nordea-aksjen er notert på Nasdaq Stockholm, Nasdaq Helsinki og Nasdaq Copenhagen. Vi har bred ekspertise og tilbyr produkter, tjenester og løsninger innenfor bank, kapitalforvaltning og forsikring. I Nordea bygger vi relasjoner basert på tillit ved å engasjere oss i kundene og samfunnet vi opererer i.

- NBSA har hatt relevante retningslinjer og instruksjoner på plass vedrørende kundekjennskap, bekjempelse av hvitvasking av penger, skatterapportering og etterlevelse av skatteregler og har fulgt både Nordeas konserndirektiv, lovene i Luxemburg og ICMA-retningslinjer.
- Uavhengig av Private Banking-granskningen har Nordea også gransket den russiske ledelsens eierskap i private offshoreselskaper. Vi har ikke funnet bevis på eventuelle brudd på Nordeas interne retningslinjer når det gjelder å etablere eller opprettholde slike selskaper. Dokumenter som medarbeiderne har overlevert, viser også at kontoene til disse selskapene har blitt rapportert til relevante skattemyndigheter i samsvar med russisk lov. Gjennomgangen har påvist ett tilfelle av rådgivning som har vært i strid med de etiske retningslinjene i Nordea Bank Russland.
- De etiske retningslinjene som NBSA innførte høsten 2009, og som går utover det som kreves av Luxemburgs lov, og som fastsetter at Nordeas medarbeidere i rimelig grad må sikre på at kundene følgende gjeldende regler for deklarerings og skatt, har ikke vært konsekvent gjennomført. Instruksjonene for hvordan man skal dokumentere at retningslinjene har blitt fulgt, har vært utilstrekkelige.
- På tidspunktet for åpning av konto har NBSA hatt tilstrekkelige bevis for etterlevelse av skattereglene i samsvar med de etiske retningslinjene i 114 av de 137 offshoreselskapene.
- Etter den første kontoåpningen er det i 68 av kundedokumentene fra 2010 til 2016 diverse tegn av annet slag som krever videre analyse for å bekrefte at de faktiske hovedmennene i disse selskapene har fulgt Nordeas retningslinjer for etterlevelse av skattereglene. De fleste av disse tilfellene gjelder tiden før 2013.
- Granskningen har sett på 21 Private Banking-kunder (5 i NBSA og 16 i Nordic Private Banking) som er bosatt i Norden og med et aktivt offshoreselskap fra 2010 til 2016. Blant disse kundene er det fem saker som krever videre analyse.
- Granskningen slår fast at mange av de undersøkte kundekjennskapsdokumentene helt klart ikke holder den standarden som er fastsatt i konsernets retningslinjer. Dette er i hovedsak knyttet til rutinen for den såkalte forbedrede kundekjennskapen som kreves for høyrisikokunder. Retningslinjene krever også at alle kundedokumenter skal oppdateres med jevne mellomrom gjennom en løpende kundekjennskap, noe som ikke har vært gjort i tilstrekkelig grad i de tilfellene som har vært undersøkt. Vi har sett en forbedring i senere år.
- Granskningen har avdekket syv tilfeller hvor fornyelsen av fullmaktene ikke har fulgt de interne retningslinjene. Samtidig er sannsynligvis ikke alle kriteriene som kreves for at de skal kunne betegnes som ulovlig, oppfylt, med andre ord at medarbeidere ikke har hatt en klar fordel eller oppnådd ulovlige fordeler av tilbakedatering.

Uttalelse fra det svenske advokatbyrået Mannheimer Swartling

Basert på granskningen har Mannheimer Swartling kommet til den konklusjon at det foreligger mangler i NBSAs styre- og kontrollstrukturer. Resultatene fra den interne uavhengige granskningen som er utført av Nordeas Group Compliance og Group Operational Risk, viser tydelig at det finnes visse mangler i NBSA når det gjelder bekjempelsen av hvitvasking av penger og på skatteområdet. Selv om styret og den øverste ledelsen i NBSA har hatt kjennskap til virksomheten når det gjelder offshoreselskaper og dessuten har identifisert visse risikofaktorer når det gjelder hvitvasking av penger og skattespørsmål, har de ikke ansett, identifisert eller behandlet offshoreselskaper som noe som medfører særlig risiko, og de har heller ikke mottatt rapporter om slik risiko fra for eksempel risiko-, kapital- eller etterlevelseshjelpene.

– Vi anser at det innsynet vi har fått i løpet av den uavhengige interne granskningen som har vært utført av Nordeas Group Compliance og Group Operational Risk, er tilstrekkelig, sier Biörn Riese hos Mannheimer Swartling, – og at den egner seg som et utgangspunkt for vår vurdering om at den har vært gjennomført med en høy grad av profesjonalisme ved fastsettelsen av omfang, metode, struktur og dokumentasjon av resultatene, at

konklusjonene på en god måte gjenspeiler de innsamlede fakta, og at ingen vesentlige resultater er utelatt i de konklusjonene som er lagt frem.

Kommentar fra Casper von Koskull, adm. dir. og konsernsjef for Nordea, vedrørende granskningen

«Group Compliance og Group Operational Risk har gjennomført en svært grundig granskning der ca. 60 personer har brukt mer enn 30 000 timer å gå gjennom mer enn 10 000 dokumenter for å få alle fakta på bordet.

Granskningen viser at Nordea i Luxembourg på et tidlig stadium innførte nye og strengere retningslinjer og standarder for overholdelse av skattereglene i 2009, lenge før dette var markedspraksis eller lovpålagt. Dette ble supplert med kurs og ansettelse av skatteeksperter.

Beklageligvis viser imidlertid granskningen at gjennomføringen var utilstrekkelig, og dette er ikke akseptabelt. Manglene gjelder i stor grad styringen og kontrollen. Samtidig finner jeg en viss trøst i konklusjonen om at det ikke finnes belegg for å påstå at medarbeidere i Nordea aktivt har bidratt til skatteunndragelse.

Her vil jeg slå fast at vi ikke på noen måte tolererer at Nordea blir brukt som en plattform for skatteflukt eller aggressiv skatteplanlegging. Nordea er den største banken i Norden og har derfor en spesiell plikt til å være en god samfunnsaktør. Skatter er noe alle må betale, og det er absolutt nødvendig for samfunnet generelt at bedrifter og enkeltpersoner følger skattelovene. Vi erkjenner at det ikke er nok å følge lovens bokstav. Vi må tilpasse oss våre interessenters forventninger og de normene som finnes i samfunnet i dag for å vinne kundene tillit.

Jeg har satt i gang en rekke initiativer for å løse dette:

- Nordeas Ethics & Values Committee er en operativ funksjon som skal foreta et forebyggende arbeide med å utvikle viktige retningslinjer og strategier og sikre at de stemmer overens med våre nordiske verdier og våre interessenters krav og syn på hva en ansvarlig bank skal leve opp til.
- Retningslinjer vil bli endret for å gi mindre rom for individuelle tolkninger. Vi må ha et felles syn på hvordan regelverk skal etterleves og en konsekvent gjennomføring av våre retningslinjer i hele Nordea-konsernet.
- På konsernnivå har vi etablert en egen Tax Board, som vil fatte beslutninger i kompliserte spørsmål og sikre ensartede avgjørelser i slike saker.

Med disse initiativene kombinert med de nedenstående tiltakene er jeg overbevist om at vi har motvirket manglene som er avdekket. Overholdelse av regelverk er noe man aldri blir ferdig med. Vi vil fortsette granskningen som en del av vårt løpende operative arbeid med risiko og etterlevelse av regelverk, og vi vil fortsette å investere i og forsterke våre funksjoner for etterlevelse av regelverk.»

Oppsummering av tiltak som Nordea har satt i verk som følge av granskningen

- Nordea vil iverksette strengere styring av Nordea Bank Luxembourg S.A. (NBSA) og integrere NBSA i den nordiske organisasjonen, og samtidig respektere det ansvaret som styret og ledelsen for NBSA har når det gjelder lover og selskapsledelse. Tanken med beslutningen om å integrere NBSA i Private Banking-organisasjonen er å sikre en ensartet iverksettelse av retningslinjene og en kultur som er preget av etterlevelse av retningslinjer. NBSA vil få en ny styresammensetning, med blant annet et eksternt medlem av styret, og de interne kontrollfunksjonene vil bli forsterket. Dessuten skal vi gjennomføre en strategi- og risikogranskning av NBSA med hensyn på landene der kundene våre finnes og med hensyn til blant annet relevante nordiske kriterier for selskapsrelasjoner. Sannsynligvis blir resultatet et mer begrenset omfang fremover.

- NBSA har gått til det umiddelbare skrittet å sperre kontoer der det har blitt oppdaget mistenkelige indikasjoner. Dette gjelder de 68 tilfellene som er identifisert av Group Compliance. I samsvar med retningslinjene våre ser vi nærmere på disse kontoene for å finne rimelig belegg for at kundene følger gjeldende regler for deklarasjon og skatt. Hvis dette ikke er tilfelle, blir kontoen deres stengt. Selv når en konto blir sperret, skal NBSA fremdeles oppfylle sitt rapporteringsansvar under OECDs Common Reporting Standard (CRS).
- Kunder i Nordic Private Banking vil også bli håndtert umiddelbart for å kontrollere at dokumentasjonen er fullstendig.
- Nordea vil innskjerpe konsernets retningslinjer for skatt for kunderådgivning.
- NBSA skal straks hente inn den informasjonen som kreves når det gjelder kundekunnskaper.
- Nordea vil avslå alle nye selskapsformer der formålet med selskapet er uklart.
- NBSA skal innføre nye, strengere kriterier for eksisterende og nye kunder som har form av offshoreselskap. Dette vil føre til at antall kunder som har form av offshoreselskap, vil bli merkbart redusert. Offshoreselskaper vil ikke bli tillatt hvis det ikke er mulig å anvende CRS fullt ut mot offshoreselskapets faktiske hovedmann slik at det automatisk er mulig å utveksle opplysninger mellom skattemyndigheter. De nye kriteriene omfatter også tydeligere krav til dokumentasjon for å gi tilstrekkelig belegg på at skatteregler, styre, godtakbare land osv. er fulgt. Alle eksisterende kunder som har form av offshoreselskap i NBSA, vil nå bli gransket på grunnlag av disse tydeliggjorte kravene og ut fra et kundekunnskaps- og skatteperspektiv. Kundeforholdet vil bli avsluttet hvis man kommer til at det ikke er akseptabelt. Denne granskningen skal være ferdig innen utgangen av 2016.
- NBSA skal ikke lenger hjelpe kundene med å administrere offshoreselskaper, hverken hos advokatbyrået Mossack Fonseca i Panama eller hos andre byråer som tilbyr bedriftstjenester. Som tidligere meldt holder vi på å avslutte hele samarbeidet med Mossack Fonseca, noe vi venter er helt ferdig ved utgangen av året.
- Nordea vil umiddelbart innføre tiltak når det gjelder samtlige anbefalinger i rapporten.
- Nordea vil fortsette å forsterke kompetansen og ressursene i kontrollfunksjonen i konsernet og i NBSA.

For ytterligere informasjon:

Emma Rheborg, sjef for Group External Communications, tlf. +46 73 380 22 63

Unni Strømstad, kommunikasjonsdirektør, tlf +47 977 534 533

[Rapport om granskning av Nordea Private Banking i forbindelse med offshoreselskaper](#)